

पदावधौ । जयं महाजयश्चैव नागौ ज्वलनसूत्रे”
भा० अ० ४६ अ० । २३ दुपदराजपुत्रभेदे “जयान सुरथं
नाम दुपदस्य सुतं विभुः । पुनः शत्रुघ्नं नाम सुरथ-
स्यानुजं रणे । रथानीकं जयानीकं जयश्चात्र निजमि-
वान्” भा० द्रो० १५६ अ० । २४ अर्जुने “यदि नोत्तिष्ठति
जयः पिता मे नरसत्तमः । अस्मिन्नेव रणोद्देशे शोषयिष्ये
कलेवरम्” भा० आ० ८० अ० । मातरं प्रति बभ्रुवा-
हनोक्तिः । “इत्युक्त्वा सोऽनवीत् पुनं मणिप्रपतिं जयः”
८१ अ० । २५ धृतराष्ट्रपुत्रभेदे । “दुर्योधनप्रभृतयो युयुत्सुः
करणस्तथा । ततो दुःशासनश्चैव दुःसह्यश्चैव भारत ! ।
दुर्मर्षणो विकर्णश्च चित्तसेनो विविशतिः । जयः सत्यव्रत-
श्चैव पुरुमित्रश्च भारत ! । वैश्रापलो युयुत्सुश्च एका-
दश महारथाः” भा० आ० ६२ अ० ।

जयकोलाहलं पु० जयस्य कोलाहलो यस्मिन् । १ पाशक
क्रोडाभेदे शब्दः । इतः । २ जयध्वनौ ।

जयठक्का स्त्री जयस्य ठक्का ठक्का । वाद्यभेदे ।

जयतीर्थं न० तीर्थभेदे शिवपु० ।

जयतसेन पु० १ विराटनगरे जयवेगिनि नकुले पाण्डवे । जय-
शब्दे दृश्यम् । जयन्ती सेनाऽस्य । २ विप्रान्तसैन्यके नृपे ।
३ मागधनृपभेदे । “नगधेषु जयतसेनस्तेषामासीत् स
पार्थिवः । अष्टानां प्रवरास्तेषां कालेयानां महासुराः”
भा० आ० ६७ अ० । ४ पुरुवंश्ये सार्वभौमाख्यनृपपुत्रे ।
“अहंयातिः खलु हतवीर्य इहृतरसुपयेमे भानु-
मती नाम तस्यामस्य जज्ञे सार्वभौमः । सार्वभौमः खलु
जित्वा जहार कैकेयीं सुनन्दां नाम तासुपयेमे तस्या-
मस्य जज्ञे जयतसेनो नाम । जयतसेनः खलु वैदेभीं
सुपयेमे सुयुतां नाम तस्यामस्य जज्ञे अशाचीनः” भा०
आ० ६५ अ० । ५ सोमवंश्ये अहीननृपपुत्रे च । जय-
शब्दे मूलं दृश्यम् ।

जयदत्त पु० १ नृपुत्रे जयन्ते हेमच० ।

जयदुर्गा स्त्री दुर्गामूर्तिभेदे तन्मूर्तिमण्डपं तन्त्रसारे “काला
आभां कटाक्षेरिक्कजभयदां मौलिवह्नेन्दुरेखां शङ्खं
चक्रं लण्णं त्रिशूलमपि (त्रिशूलम्) करैरुदहर्नीं त्रि-
नेत्राम् । सिंहस्कन्धाधिहृदां त्रिभुवनमखिणं तेजसा पर-
यन्तीं ध्यायेद् दुर्गां जयाख्यां त्रिदशपरिहतां सेवितां
सिद्धिक्तामैः” । अस्याः मन्त्रप्रयोगादिकं तत्रैव दृश्यम् ।

जयदेव पु० गीतगोविन्दकाव्यकारके केन्दुविल्वपासवाहिनि
कविभेदे “भावं हृद्गारधारस्ततयजयदेवस्य विभन्-

यचांसि” गीतगो०

[शब्दे दृश्यम् ।

जयद्वल पु० विराटावासे जयवेगिनि पाण्डवे सहदेवे जय-
जयद्वय पु० १ पौरवे दृहन्मनसो नृपस्य यशोदेव्यां जाते पुत्र-
भेदे । तदुत्पत्तिकथा “दृहर्धमसुतो यस्तु राजा नाम्ना
दृहन्मनाः । तस्य पत्नीद्वयश्चासीदैनतेयसुते शुभे ।
यशोदेवी च सत्या च ताभ्यां वंशस्तु भिद्यते । जय-
द्वयस्तु राजेन्द्र ! यशोदेव्यां व्यजायत” हरिवं० २१ अ० ।
सिन्धुदेशाधिपद्वलसुते राजभेदे । स च इतराष्ट्रकन्यां
दुःशलासुपयेमे । स च सौवीरदेशाधिपः “जयद्रथो नाम
यदि श्रुतस्ते सौवीरराजः सुभगे । स एवः” भा० व० २६४
स च द्रौपदीं हृत्वा पलायमानो विजित्य भीमेन गृहीतो
युधिष्ठिराक्षया सुकथ । ततो निर्वेदमासाद्य तपसा
तोषितात् रुद्रतो वरं लेभे तत्कथा यथा

“जयद्रथस्तु संप्रेक्ष्य भ्रातरावुद्यतायुधौ । प्राधा-
वत्तूर्यमव्ययो जीवितेषुः सुदुःखितः । तं भीमसेनो
धायन्तमवतीर्य रथाङ्गली । अभिद्रुत्य निजयाह
क्रोधपक्षे ह्यमर्षणः । ससुद्यस्य च तं भीमो निष्प्रियेण
महीतले । शिरो गृहीत्वा राजानं ताडयामास
चैव ह । पुनः सङ्घीवसानस्य तस्योत्पतितुमिच्छतः ।
पदा मूर्द्ध्नि महाबाहुः प्राहरहितपिष्यतः । तस्य जातु
ददौ भीमो जज्ञे चैनमरत्निना । स मोहमगमद्राजा
महारवरपीडितः । सरोधं भीमसेनं तु वारयामास
फाल्गुनः । दुःशलायाः जते राजा यत्तदाहेति
कौरवः । भीम उवाच । नायं पापसमाचारो मत्तो
जीवितुमर्हति । लण्णायास्तदनर्हायाः परिक्लेशा नरा-
धमः । किन्तु शक्यं मया कर्तुं यद्राजा सततं हृणी ।
त्वञ्च बालिशया बुद्ध्या सदैवास्मान् प्रबाधसे । एव-
रुद्धा मटास्तस्य पञ्च चक्रे हकोदरः । अर्जुनन्द्रेण
बाणेन किञ्चिदबुवतस्तदा । विकल्पयित्वा राजानं
ततः प्राह हकोदरः । जीवितुश्चेच्छसे मूढ ! हेतुं मे
गदतः शृणु । दासोऽस्मीति त्वया वाच्यं संसृत्तु च
सभासु च । एवं ते जीवितं दद्यामेष शुद्धजितो
विधिः । एवमस्त्विति तं राजा ब्रह्मपायो जयद्रथः ।
प्रोवाच पुरुषव्याघ्रं भीमसाह्वयोभिनम् । तत एनं
विचेष्टनं बद्धा पाथौ हकोदरः । रथमारोपया-
मास विसंघं पांशुगुह्यतम् । ततस्तं रथमास्याय
भीमः पाथोत्तुगस्तदा । अभ्येत्याश्रममध्यस्थमभ्यगच्छद्-
युधिष्ठिरम् । दर्शयामास भीमस्तु तदवस्थं जयद्रथम् ।